

SVENLJUNGA
KOMMUN

plan

Nödvattenplan

Beslutat av	Kommunfullmäktige
Beslutandedatum	Skriv datum
Ansvarig	
Revideras	Vid behov
Följas upp	Årligen

Innehållsförteckning

Inledning	4
Nödvattenplanen och dess tillämpning	6
Syfte	6
Mål	6
Intressenter.....	6
Giltighet.....	6
Förvaring och distribution	7
Störningar i dricksvattenförsörjningen	7
Scenario A - Försämrade dricksvattenkvalitet på grund av mikrobiologisk förorening	7
Scenario B - Dricksvattnet påverkat av kemisk förorening	7
Scenario C - Inget vatten i ledningsnätet.....	8
Scenario D - Dricksvattenbrist vid långvarig torka eller översvämning	9
Scenario E - Kärnteknisk olycka	9
Scenario F - El- och vattenförsörjningen slås ut vid krig.....	10
Ansvarförhållanden	11
Svenljunga kommun.....	11
Enskilda	11
Dricksvattenbrist i privata dricksvattenanläggningar	13
Ledning och styrning	13
Roller vid aktivering av kommunens nödvattenplan och de operativa nödvattenrutinerna	14
Aktivering av nödvattenplan med rutiner	15
Kriskommunikation	15
Länsstyrelsens roll.....	15
Prioriteringsordning.....	16
Förbestämda platser där nödvatten kan hämtas	17
Publika hämtställen för nödvatten	17

Stationär vattenkiosk	17
Kommunens egna vattentappställen	17
Brand-/Spolposter.....	18
Uppskattat nödvattenbehov och förmåga till nödvattenförsörjning	18
Källor till nödvatten	19
Nödvattenutrustning, transportmedel och logistik	19
Bilagor	20

Inledning

Dricksvatten är den allra viktigaste resursen människor behöver för att överleva.

Dricksvattenförsörjningen är därmed samhällsviktig och hela kedjan med vattenproduktion och distribution ges högsta prioritet. Ett stort arbete läggs på förebyggande och förberedande arbete och på en drift som kan säkerställa en robust och trygg försörjning, *även i kristider*. Trots det, kan störningar ändå uppstå som gör att vi behöver försörjning av nödvatten. Det kan exempelvis vara naturhändelser, större läckor, elavbrott eller sabotage som leder till att dricksvattnets kvalitet försämras eller helt enkelt inte når ut till alla hushåll.

Nödvattenförsörjning innebär att dricksvatten för normal hushållsanvändning kan behöva hanteras och distribueras på andra sätt än genom det ordinarie ledningssystemet. En situation som kräver nödvatten medför ett behov av prioritering utifrån vad som i första hand har påverkan på liv- och hälsa och att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter¹. Nödvattenförsörjningen bygger på ett antal scenarion som har tagits fram med beaktande av händelser som normalt leder till att nödvattenplaner aktiveras. Dessa används i planeringsarbete och behöver övas regelbundet för att stärka den operativa förmågan att hantera olika dricksvattenstörningar.

Samhällets krisberedskap bygger på att *alla* tar sitt ansvar. Svenljunga kommun har ett ansvar för dricksvattenförsörjning, beredskapsplanering och hantering av allvarliga störningar i de allmänna leveranserna av dricksvatten². I ansvaret ingår att informera om vad en störning kan innebära och ge råd om dricksvattenberedskap. Privatpersoner, verksamhetsutövare och fastighetsägare å sin sida har ett ansvar att vidta förebyggande åtgärder som kan lindra konsekvenserna av en störning och hålla sig uppdaterade om frågor som rör dricksvatten. I händelse av en kris gäller det att vara förberedd för att på egen hand kunna hantera en svår situation och de omedelbara behov som kan uppstå de första timmarna. Notera att nödvattenförsörjning ger avsevärt mindre volymer dricksvatten än vad hushållen normalt konsumerar och att nödvatten i första hand

¹ Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Exempel: vård och omsorg, barnomsorg, utbildning, livsmedels- och dricksvattenförsörjning, avlopp och avfall, energiförsörjning, finansiella tjänster, information/kommunikation, offentlig förvaltning, kommunikationer, transporter, ordning och säkerhet, räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

² Dricksvatten - det vatten som produceras för att nyttjas som dryck, till matlagning och beredning av livsmedel samt används i livsmedelsproducerande företag. Dricksvattnet ska vara hälsosamt och rent.

distribueras till de mest sårbara grupperna i samhället. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) uppmanar alla att ha en beredskap för att klara sig utan samhällets hjälp under upp till en vecka.

I nödvattenplanen beskrivs ansvarsförhållanden, beslutsgång och de prioriteringar som behöver göras när alla inte kan få nödvatten samtidigt. Planen redogör också för vad som gäller när kommunen behöver nödvattenförsörja användare av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen och/eller enskilda dricksvattenanläggningar. Innehållet baseras på gällande lagstiftning och råd i Livsmedelsverkets guide för nödvattenplanering.

Vid en aktivering av nödvattenplanen följer alltid information till berörda. Informationen innehåller eventuella varningar, anvisningar om hur dricksvattnet ska hanteras och användas, och talar om när, var och hur det blir aktuellt med nödvattenförsörjning.

Nödvattenplanen och dess tillämpning

Syfte

Nödvattenplanen ger riktlinjer för nödvattenförsörjningen i kommunen och en gemensam grund för hur olika nödsituation ska hanteras. Syftet är att klargöra ansvarsförhållanden och trygga nödvattenförsörjningen till prioriterade målgrupper och samhällsviktiga verksamheter i fred, kris och vid höjd beredskap³. Detta genom att beskriva roller och ansvar inom och utanför kommunens organisation. Vidare ger den förutsättningar, för kommunens olika verksamheter, att planera mer i detalj för sin egen verksamhet i händelse av brist på dricksvatten och vilka begränsningar det medför för verksamheten.

Mål

Målet är att nödvattenplanen ska underlätta en effektiv krishantering vid omfattande och allvarliga störningar i kommunens ordinarie dricksvattenförsörjning. Vidare ska nödvattenplanen fungera som vägledning för samhällsviktiga verksamheter, vars ansvar är att upprätta egna krisrutiner för dricksvattenkriser.

Intressenter

Nödvattenplanen riktar sig primärt till beslutsfattare, chefer och medarbetare på kommunen som arbetar med dricksvattenfrågor och nödvattenförsörjning. Den är även skriven för intressentgrupper som berörs av nödvattenplanen - krisorganisationer, myndigheter, samhällsviktiga verksamheter, privata aktörer och enskilda.

Giltighet

Kommunfullmäktige fattar beslut om att anta och göra genomgripande förändringar i kommunens nödvattenplan. Kommunstyrelsen ansvarar för att nödvattenplanen förvaltas, revideras och uppdateras – de har också rätt att fatta

³ Höjd beredskap är ett samlingsnamn för skärpt beredskap respektive högsta beredskap = krig. Vid skärpt beredskap sker en stegvis upptrappning och omprioritering i statens verksamhet för totalförsvarets behov. Försvarsmakten krisorganiserar i den omfattning som regeringen beslutar. Statliga myndigheter, regioner och kommuner fortsätter sin ordinarie verksamhet och upprätthåller samhällsviktiga verksamheter så länge som möjligt. Vid högsta beredskap ska totalförsvarsverksamhet bedrivas.

beslut om redaktionella förändringar. Nödvattenplanen ska aktualitets prövas varje mandatperiod och uppdateras då behov uppstår.

Förvaring och distribution

En aktuell version av nödvattenplanen ska finnas utskriven i en krispärm samt hos samhällsbyggnadsförvaltningen. Planen är publik och ska publiceras på kommunens externa webbplats och intranät.

Störningar i dricksvattenförsörjningen

Störningar i dricksvattenförsörjningen beror i huvudsak på förorenat vatten, avbrott i leveransen eller dricksvattenbrist. Nedan har de delats upp i 6 scenarion, A till F.

Scenario A - Försämrad dricksvattenkvalitet på grund av mikrobiologisk förorening

En av de största riskerna för dricksvattenförsörjningen är vattenburen smitta, det vill säga förorening med mikroorganismer (virus, bakterier och protozoer).

Problemsituation: Dricksvattnet har verifierats som förorenat på grund av mikrobiologisk aktivitet. Vattnet kan inte längre användas till dryck, tandborstning och livsmedelsberedning utan att först kokas. Vattnet kan användas till dusch, tvätt, disk och toalettspolning.

Konsekvens: I detta scenario råder ingen brist på vatten. Alla dricksvattenabonnenter klarar sitt dagliga behov av dricksvatten genom att koka vattnet.

Hantering av situationen: Inget nödvatten distribueras, däremot ges en kokningsrekommendation till berörda. Kokningsrekommendationen hävs först när vattenprover bekräftar att vattnet håller dricksvattenkvalitet igen. I ett läge då det är ovisst om kokning räcker blir det aktuellt med nödvattenförsörjning fram till dess att kvalitén har säkerställts.

Scenario B - Dricksvattnet påverkat av kemisk förorening

Vissa kemiska ämnen finns normalt i olika halter i dricksvatten, medan andra betraktas som föroreningar som *inte får* förekomma.

Problemsituation: Dricksvattnet har verifierats som förorenat (anmärkning med ett gränsvärde) på grund av en kemisk förorening. Det går *inte* att koka vattnet för att uppnå dricksvattenkvalitet. Beroende på föroreningstyp krävs en bedömning om vattnet kan användas för dusch/bad, tvätt och toalettspolning.

Konsekvens: I detta scenario råder ingen synlig brist på vatten men genom att dricksvattnet har överskridit godkända gränsvärden - och kokning inte är en lösning på problemet - uppstår ändå en dricksvattenbrist och nödvatten behöver distribueras. Om dricksvattnet inte kan användas alls eller krisen blir långvarig krävs stora volymer nödvatten.

Hantering av situationen: Allmänheten uppmanas att aktivera sin egen dricksvattenberedskap och invänta information om var och när nödvatten kan hämtas. Nödvatten distribueras i första hand till de mest sårbara målgrupperna och till samhällsviktiga verksamheter på berörda orter fram till dess att dricksvattenkvalitet kan garanteras.

Notera: På för- och grundskolor och särskilda omsorgsboenden kan vattnet behöva stängas av för att eliminera risken att någon dricker av vattnet av misstag.

Scenario C - Inget vatten i ledningsnätet

Denna typ av störning medför ett totalt avbrott i hela eller delar av dricksvattenförsörjningen. Orsaken kan exempelvis vara El-bortfall, produktionsstörning på ett vattenverk, ett sabotage eller en större vattenläcka i distributionsnätet.

Problemsituation: Abonnenter anslutna till kommunalt vatten får snart inget vatten alls när de vrider på kranarna, vare sig för konsumtion eller för hygienändamål.

Konsekvens: I detta scenario råder det brist på dricksvatten och nödvatten behöver distribueras till publika hämtställen nära de drabbade områdena.

Hantering av situationen: Allmänheten uppmanas att aktivera sin egen dricksvattenberedskap och invänta information om var och när nödvatten kan hämtas. Initialt kan det finnas tryck och vatten i ledningarna, men då dricksvattenkvaliteten inte kan garanteras ska vattnet inte användas. Det är viktigt att allmänheten följer de instruktioner som ges. Vid nödvattenförsörjning prioriteras sårbara målgrupper och samhällsviktiga verksamheter

Scenario D - Dricksvattenbrist vid långvarig torka eller översvämning

Klimatförändringar, väder- och naturhändelser kan leda till långvarig torka eller översvämningar som orsakar dricksvattenbrist i stora områden.

Problemsituation: Långvarig torka kan leda till att privatpersoner med egna brunnar inte får dricksvatten i den mängd de är vana vid. Vid översvämning finns det ofta vatten, men det finns en risk att dricksvattnet kontamineras av ytvatten och därför inte är lämpligt att dricka. När dricksvattnet inte kan användas utan risk för individers hälsa eller skador på miljön uppstår ett nödvattenbehov.

Konsekvens: I detta scenario råder det brist på vatten i ett större område med privata dricksvattenanläggningar. Kommunen har ett geografiskt områdesansvar och vid omfattande och långvariga kriser kan det bli aktuellt med nödvattenförsörjning till dessa privata hushåll.

Hantering av situationen: Allmänheten uppmanas att aktivera sin egen dricksvattenberedskap, spara på det vatten som finns och invänta information om var och när nödvatten kan hämtas. Nödvattenförsörjningen koncentreras till de publika hämtställen som ligger närmast det drabbade området. Det är viktigt för allmänheten att följa de instruktioner som ges.

Scenario E - Kärnteknisk olycka

Vid en kärnteknisk olycka kan radioaktiva ämnen transporteras med vindarna och riskerar, där de faller ner, att överföras till vatten, växter och djur. Flera olika faktorer, som vindriktning och väderförhållanden, avgör var nedfallet hamnar, hur omfattande spridningen blir och hur mycket dricksvatten som kontamineras.

Problemsituation: Stora områden riskerar att drabbas av nedfall av radioaktiva ämnen. Det kan få allvarliga konsekvenser - inte bara för liv och hälsa, utan också för möjligheterna att producera, förvara och transportera livsmedel.

Konsekvens: Initialt är det svårt att bedöma omfattningen. I detta scenario involveras fler myndigheter, såsom Länsstyrelsen, Jordbruksverket och Strålsäkerhetsmyndigheten, för att hjälpa till att utreda händelsen och dess konsekvenser.

Hantering av situationen: Halter av radioaktiva ämnen i livsmedel och vatten kontrolleras alltid direkt, men kan också behöva kontrolleras under en lång tid efter nedfallet.

Händelsen kan utvecklas på olika sätt. Allmänheten uppmanas att löpande följa

nyhetsflödet, ta del av myndigheternas krisinformation och följ de anvisningar kommunen ger.

Scenario F - El- och vattenförsörjningen slås ut vid krig

Liksom all kritisk infrastruktur utgör el- och dricksvattenförsörjningen militära mål. Förutom krig med väpnade angrepp och invasion kan dricksvattenanläggningar bli föremål för hybrid- och cyberattacker, vilket kan orsaka allvarliga störningar i dricksvatten-försörjningen⁴.

Problemsituation: El- och dricksvattenförsörjningen slås ut i hela eller delar av länet. Kommunernas och dricksvattenproducenternas samlade resurser räcker inte för att hjälpa alla. Den nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA) kan endast nå ut med begränsad hjälp. Situationen riskerar att få allvarliga skadeverkningar på såväl samhällets funktionalitet som på liv, egendom och miljö. Kommunen får lita till sin egen operativa förmåga då såväl grannkommuner som samhället i stort har det lika svårt som Svenljunga kommun.

Konsekvens: Även om det i en "krigssituation" inte går att förutse allt som kan hända kan vi anta att händelseförloppet snabbt förändras och eskalerar i både omfattning och tid, och att situationen skapar oro i samhället. Samtidigt måste kommunen prioritera hårdare och anpassa organisation och verksamhet för att svara mot de krav som gäller vid höjd beredskap.

Hantering av situationen: Samhällsviktiga verksamheter prioriteras liksom skyddet av civilbefolkningen. Felavhjälpan insatser genomförs parallellt med att nödvattenförsörjning aktualiseras. Det kan bli aktuellt att aktivera trygghetspunkter, "inrymma" invånare eller utrymma områden. Nödvattentankar placeras på säkra platser. Allmänheten uppmanas att löpande följa händelseutvecklingen - nyhetsflöde och krisinformation - och de anvisningar kommunen ger på sociala medier och informationspunkter. Alla behöver ta sitt ansvar, samverka och medverka till att lindra konsekvenserna av denna allvarliga situation.

⁴ Försvarsmaktens och Livsmedelsverkets rapport "Hotbilden mot dricksvatten- och livsmedelsområdet 2022"

Ansvarsförhållanden

Svensk krisberedskap utgår ifrån ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen. Det innebär att människor ska behandlas lika och att de aktörer som bedriver en verksamhet i vanliga fall också ska ha en beredskap för att hantera krissituationer. Krishantering ska ske så vardagsnära som möjligt. Vid en dricksvattenstörning i kommunen är det flera aktörer som samarbetar.

Svenljunga kommun.

Kommunen har ett geografiskt områdesansvar och ansvarar för att genomföra förebyggande åtgärder som kan lindra konsekvenserna av en allvarlig störning i dricksvattenförsörjningen. Kommunen har också ett särskilt ansvar för de mest sårbara grupperna inom det geografiska området och för att det finns en prioriteringsordning som svarar mot dessa målgruppers behov. Kommunens miljöenhet ansvarar för kontroll och tillsyn av kommunala dricksvattenanläggningar. Vidare har kommunen ett ansvar för risk- och sårbarhetsanalys, beredskapsplanering och för att säkerställa kontinuitet i samhällsviktiga verksamheter, även under mycket ansträngda förhållanden som vid en dricksvattenkris. I kommunens ansvar ingår också att säkerställa en effektiv och säker leverans av nödvatten i händelse av kris och att se till att allmänheten får rätt information om hur de ska agera vid en dricksvattenstörning.

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för dricksvattenförsörjningen och avloppshantering där kommunen har inrättat ett verksamhetsområde för allmänt VA.

VA-enhets uppdrag och ansvar är att säkerställa produktion och distribution av dricksvatten inom beslutade verksamhetsområden för kommunalt VA. VA-enheten garanterar *inte* att ett visst vattentryck eller en viss vattenmängd per tidsenhet alltid kan levereras. Under ansträngda förhållanden ansvarar VA-enheten och kriskommunikationsgruppen för krisinformation gällande dricksvatten-störningens omfattning och för att förse allmänheten inom verksamhetsområdet med dricksvatten genom tillhandahållande av nödvatten. Det görs exempelvis genom utplacering av tankar för hämtning av dricksvatten.

Enskilda

Verksamhetsutövare/näringsidkare har ett ansvar för verksamheten de bedriver och särskilt för den som är samhällsviktig och berör liv och hälsa. Vid begränsad vattentillgång är anslutna kunder skyldiga att följa VA-enhetens anvisningar att

exempelvis minska vattenförbrukningen. Verksamhetsutövare med särskilda behov och krav på exempelvis vattenkvalitet, stora vattenvolymer nödvatten och/eller alternativa lösningar för sanitet och hygien behöver säkerställa det i det egna krisförberedande arbetet. Verksamhetsutövare som bedriver samhällsviktiga verksamheter där vatten behövs för att säkra liv och hälsa bör i samråd med fastighetsägaren beakta möjligheten att förbereda fastigheten för nödvattenintag. Även tillgång på lämpliga kärl bör säkerställas, liksom att det finns rutiner för hur dricksvatten och kärl ska hanteras.

Djurägare är ansvariga att ombesörja dricks- och nödvatten till djur. Nödvatten till djur kan endast i yttersta undantagsfall bli aktuellt, under mycket svåra förhållanden som vid långvarig torka, om resurserna räcker till efter det att privata hushåll och samhällsviktiga verksamheter försetts med nödvatten. Lantbrukare med stora djurbesättningar bör beakta alternativ dricksvattenförsörjning och möjligheten att behålla enskilda vattentäkter som reserv.

Fastighetsägare har samma skyldigheter som verksamhetsutövare/näringsidkare. Ägare till fastigheter där det bedrivs samhällsviktig verksamhet (t.ex. skolkök, vårdinrättningar och särskilda boenden) förbereda fastigheterna för nödvattenintag och försäkra sig om att det finns lämpliga kärl att tillgå i kris.

Privatpersoner - MSB uppmanar alla vuxna och friska individer i Sverige att förbereda sig för att kunna klara sig utan samhällets hjälp vid en samhällsstörning under minst sju dagar. I det ingår att ha en hemberedskap, dricksvatten inkluderat, för den eller de personer som finns i hushållet – vuxna, barn och husdjur. När en kommun påverkas av en omfattande dricksvattenstörning kan det ta flera dagar innan nödvatten når ut till platser där allmänheten kan hämta det. Svenljunga kommun uppmanar därför alla att följa MSB:s råd vid en samhällsstörning⁵. God enskild dricksvattenberedskap bidrar också till att samhället i stort kan klara mycket stora påfrestningar på dricksvattenförsörjningen.

I förberedelserna behöver var och en utgå från sin egen situation, dvs. hur många man är i hushållet, hur stort är dricksvattenbehovet och vilken utrustning man behöver för att hämta och koka vatten i. Förutsättningarna kan skilja stort beroende på var och hur man bor, grannsamverkan och möjligheter att hantera och bereda sitt vatten. Det vatten som distribueras som nödvatten är ransonerat och kommer i betydligt mindre mängder än vad ett hushåll normalt konsumerar. Vid nödvattenförsörjning uppmanas var och en att hämta sitt dricksvatten i ett

⁵ Mer information om hemberedskap finns på WWW.MSB.se

eget medhavt kärl vid en anvisad plats. Dunkar med lock och bärhandtag rekommenderas då de är praktiska och lämpliga ur hygiensynpunkt. Vid de publika hämtställena för nödvatten ges information som underlättar logistiken på platsen.

OBS. Det vatten som distribueras som nödvatten är ransonerat och kommer i betydligt mindre mängder än vad ett hushåll normalt konsumerar.

Dricksvattenbrist i privata dricksvattenanläggningar

Privata dricksvattenanläggningar har kommunen i normalläget inget ansvar för. Den enskilde är ansvarig för sin egen dricksvattenförsörjning och behöver ta höjd för att kunna klara sig en längre tid utan hjälp från samhället. I särskilda fall, som vid långvarig torka som leder till dricksvattenbrist i ett större område, kan privatpersoner erbjudas att hämta vatten vid anvisat ställe, till exempel kommunens vattenkiosker eller tillfälligt uppställda vattentankar.

Ledning och styrning

Enligt ansvars-, likhets- och närhetsprincipen ska samhällsstörningar omhändertas i, och av, den verksamhet som drabbas. Vid störningar i den kommunala vattenförsörjningen är det VA-enheten som leder det avhjälpande arbetet och ger information kopplad till störningen. Kommunen har det övergripande ansvaret att se till att samhällsstörningar inom det geografiska området leds, hanteras och samordnas. Om en störning drabbar fler verksamheter, förväntas bli långvarig eller utvecklas till en samhällsstörning aktiveras såväl olika aktörers egna krisrutiner som kommunens krisledning enligt plan för hantering av samhällsstörning extraordinär händelser. Vid en dricksvattenstörning som kräver nödvattenförsörjning kommer VA-enheten använda sig av sin operativa rutin för nödvattenförsörjning och kommunens Nödvattenplan (detta dokument) kan komma att aktiveras. Vidare har kommunens olika verksamheter beredskaps- och kontinuitetsrutiner för att hantera dricksvattenstörningar.

Roller vid aktivering av kommunens nödvattenplan och de operativa nödvattenrutinerna

Chef⁶respektive VA-beredskap, VA:

- *Under ordinarie arbetstid: VA-Chef*
 - Tar emot larm, verifierar, initierar och samordnar det inledande arbetet utifrån VA-enhetens operativa rutin för nödvattenförsörjning.
 - Vid bedömt behov av omfattande nödvattenförsörjning etablerar VA-chef eller i VA-chefs frånvaro annan utsedd person, samhällsbyggnadsförvaltningens krisledning.
- *Utanför ordinarie arbetstid: Beredskapshavare*
 - Tar emot larm, verifierar, initierar och samordnar det inledande arbetet utifrån VA-enhetens operativa rutin för nödvattenförsörjning.
 - Vid bedömt behov av omfattande nödvattenförsörjning tas kontakt med VA-chef eller i VA-chefs frånvaro annan utsedd person.

Tjänsteman i beredskap (TiB) – kommunen:

- *Tar emot larm, verifierar, initierar och kontakter VA-enheten eller beredskapshavare utanför ordinarie arbetstid.*
 - Vid bedömt behov av omfattande nödvattenförsörjning aktiverar VA-chef eller i VA-chefs frånvaro annan utsedd person, Samhällsbyggnadsförvaltningens krisledning.

Kommunens krisledningsstab:

- *Om bedömning att det föreligger behov av ytterligare informationsutbyte eller inriktning och samordning **aktiveras** kommunens krisledningsstab .*
- *VA-Chef eller samverkansfunktion vid Samhällsbyggnadsförvaltningens krisledning **kan** påkalla behov av krisledningsstab vid kommunen.*
- *VA-chef eller samverkansfunktion inom Samhällsbyggnadsförvaltningens krisledning **kan** vid behov delta i kommunens krisledningsstab.*
- *Vid bedömt behov av omfattande nödvattenförsörjning **ska** övriga förvaltningar aktivera sina krisledningsstaber.*

Krisledning – Samhällsbyggnadsförvaltning:

⁶ Med Chef avses särskilda utsedda personer på VA-enheten med mandat att aktivera nödvattenförsörjning. Personerna finns namngivna i VA-enhetens operativa nödvattenförsörjningsrutin och kommunen ska hållas informerade om vilka de är.

- *Om bedömning att det föreligger behov av ytterligare informationsutbyte eller inriktning och samordning **etablerar** VA- chef eller vid VA-chefs frånvaro annan utsedd person, krisledningen vid Samhällsbyggnadsförvaltningen.*
- *Samverkansfunktion inom kommunens krisledningsstab **kan** vid behov delta i Samhällsbyggnadsförvaltningens krisledning.*

Samverkansfunktion:

- *Respektive förvaltning har i sin särskilda ledningsorganisation en samverkansfunktion vars huvudsakliga uppgift är att upprätthålla samverkan mellan aktörerna vid samhällsstörning.*

Aktivering av nödvattenplan med rutiner

Kommunen nås på ordinarie öppettider via kontaktcenter. Övrig tid genom tjänsteman i beredskap, TiB, eller genom beredskapshavare på VA. Dessa har till uppgift att ta emot larm och verifierar larmet och vidarebefordrar detta till VA-chef, Samhällsbyggnadschef, kommunchef eller annan utsedd person som har mandat att ta beslut att aktivera nödvattenplanen.

VA-enheten startar upp SBF:s krisledning och följer de rutiner som finns för att skapa förutsättningar för såväl inriktning som samordning utifrån interna och externa behov.

Kriskommunikation

Vid nödvattenförsörjning ska kommunen i samråd med VA-enheten kommunicera problembild, varningar och råd till allmänheten och egna verksamheter. Löpande samverkan ska ske med berörda förvaltningar i kommunen. Likaså ska alla berörda informeras när faran är över och dricksvattenförsörjningen åter fungerar som vanligt. Vid budskapsformulering ska hänsyn tas till prioriterade målgruppers informationsbehov och i övrigt följa kommunens kriskommunikation.

Länsstyrelsens roll

Vid allvarliga och omfattande dricksvattenstörningar som drabbar flera kommuner samtidigt har Länsstyrelsen en nyckelroll i att samordna krisarbetet så att kommunerna kan koncentrera sig på att hantera konsekvenserna av en händelse. Stödet kan handla om att ta in extern hjälp eller att prioritera hur resurser ska fördelas över kommungränser. Länsstyrelsen har också en uttalad roll att samordna krisarbetet vid en kärnteknisk olycka och vid höjd beredskap.

Prioriteringsordning

I en kritisk situation då nödvatten inte kan nå alla samtidigt behöver kommunen prioritera så att de mest sårbara målgrupperna får dricksvatten först. Inriktningen för prioriteringen har sin utgångspunkt i rådande lagstiftning, bestämmelser och samhällets skyddsvärden; värnandet och skyddet av människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet, mänskliga fri- och rättigheter, miljö och ekonomiska värden.

Prioriteringsklasser med stöd av Livsmedelsverket guide ligger till grund för kommunens prioriteringsordning.

Prioriteringsklasser	Exempel på verksamheter som inkluderas
1. Verksamheter som har stor betydelse för människors liv och hälsa	Särskilda boenden för personer med stort vårdbehov som behöver vatten för dryck, mat, hygien och omvårdnad.
2. Tappställen för hushåll	Invånare
3. Verksamheter som har stor betydelse för samhällets funktionalitet	Förskolor, skolor, Kommunala tillagningskök, Vårdcentral
4. Verksamheter som har betydelse för samhällets funktionalitet	Räddningstjänst, fjärrvärme
5. Verksamheter som har stor betydelse för miljön	Renhållning och avfallshantering
6. Verksamheter som representerar stora ekonomiska värden	Industrier och djurbesättningar
7. Verksamheter som har stor betydelse för sociala och kulturella värden	Idrottsföreningar, ungdomsföreningar och församlingar
8. Övriga verksamheter	Restauranger, frisörer, verkstäder, butiker, gym m.m.

Förbestämda platser där nödvatten kan hämtas

Publika hämtställen för nödvatten

Platserna för kommunens publika hämtställen för nödvatten är strategiskt valda för att fungera för den logistik som krävs i en nödvattensituation. Vid en större dricksvattenstörning som drabbar hela kommunen kommer nödvattentankar att placeras ut, geografiskt spridda, på orter där många människor bor. Om endast en del av kommunens invånare berörs koncentreras insatserna dit. Alla publika hämtställen är förbestämda på ändamålsenliga platser.

Platserna är även valda utifrån var kommunen driver samhällsviktiga verksamheter och kan aktivera trygghetspunkter.

Platserna svarar mot VA:s krav på framkomlighet och har den yta som behövs för att hantera nödvattnet. Vidare har säkerhetsaspekter och skydd av nödvattentankar beaktats, dels för att minska risken för skadegörelse och sabotage, dels för att säkra dricksvattnets kvalitet och underlätta logistiken för människor som ska hämta dricksvatten på platserna. Invånare uppmanas därför att inhämta information vid aktuellt tillfälle från Svenljunga kommun om var och när nödvattnet distribueras, för att sedan ta sig till anvisat hämtställe.

Fram till dess att nödvattenförsörjningen är igång är allmänheten hänvisad till sin egen dricksvattenberedskap.

Stationär vattenkiosk

Svenljunga kommun har en stationär vattenkiosk (tankstationer för vatten) vid Svenljunga avloppsreningsverk. Vattenkiosken, som främst tillhandahåller tekniskt vatten är vädersäkrad för sommar- och vinterbehov. I vissa situationer kan kiosken fungera som hämtställe för nödvatten. För privatpersoner och andra aktörer är det gratis att hämta mindre mängder vatten i egna medhavda kärl.

Kommunens egna vattentappställen

Kommunen har installerat tapp vattenkranar på vissa vattenverk där man kan hämta dricksvatten ifrån. Vattentappstället kan användas både sommar och vinter. Förutsett att en dricksvattenstörning inte har påverkat vattenverket kan denna användas som hämtställe för nödvatten.

Brand-/Spolposter

I vissa situationer, som när det finns dricksvatten i delar av ledningsnätet, kan brand- eller spolposter förses med brandposthuvuden och användas för nödvattenförsörjning. Allmänheten kommer att informeras om vilka brand- eller spolposter som öppnas när detta blir aktuellt.

Uppskattat nödvattenbehov och förmåga till nödvattenförsörjning

Behovet av nödvatten varierar beroende på vilken typ av dricksvattenstörning som uppstår. I ett värsta scenario då hela kommunen behöver nödvattenförsörjas kommer mycket stora mängder nödvatten att behövas. Sannolikheten för att detta skulle inträffa bedöms som låg och dagens nödvattenförsörjning är heller inte dimensionerad för detta scenario.

Ambitionsnivån är att i första hand att inom rimlig tid klara nödvattenförsörjningen till samhällsviktiga verksamheter.

Vid lokala kriser som berör en ort kan publika hämtställen aktiveras.

Distribution av nödvatten kommer i praktiken att ske enligt prioriteringsordningen så långt tillgängliga resurser räcker. Beroende på störningens art och om störningen är lokal, spridd i hela kommunen kommer nödvattnet att räcka olika långt.

Beräkningar har gjorts av vilken volym nödvatten som behövs för kommunens privata hushåll och samhällsviktiga verksamheter. För samhällsviktiga verksamheter krävs vanligen större volymer nödvatten än för privata hushåll, och en annan logistik. Vid uppskattningarna av kommunens nödvattenbehov för samhällsviktiga verksamheter, har behovet inventerats för respektive verksamhet. För privata hushåll utgår beräkningarna från antalet invånare, generella uppskattningar för vattenförbrukning och individers behov av nödvatten enligt Livsmedelsverkets Guide för planering av nödvattenförsörjning.

Cirka 35 procent av kommunens invånare bor i Svenljunga tätort. 14 procent av kommunens invånare bor i Norra delen av kommunen. Resterande bor på mindre orter. Ca 30 % av kommuninvånarna har enskild vattenförsörjning och avloppshantering.

Källor till nödvatten

I kommunen finns ett flertal kommunala dricksvattentäkter och vattenverk. Alla vattenverk får sitt vatten från borrade grundvattenbrunnar för den kommunala dricksvattenförsörjningen.

I och med att det finns ett flertal grundvattentäkter och vattenverk i kommunen finns möjligheten att vid behov av nödvatten i en ort hämta vatten från en av de andra orterna inom kommunen. Utöver den möjlighet till alternativa vattenkällor som detta innebär finns även möjlighet att hämta nödvatten från kommunala dricksvattenanläggningar i närliggande kommuner.

Nödvattenutrustning, transportmedel och logistik

För att upprätta en nödvattenförsörjning när behovet uppstår är det viktigt för både privatpersoner och verksamheter att förfoga över viss egen utrustning. Det kan vara små och stora nödvattentankar, tankar med möjlighet till tryckstegring och tankar på vagn eller på lastväxlarflak för förflyttning av dricksvatten längre sträckor. Likaså är det viktigt att redan innan krisen uppstår veta om det finns möjlighet att låna eller hyra utrustning.

Vidare behövs kunskap om logistik och beräkningar av hur stora volymer nödvatten som i praktiken kan levereras på kort respektive lång sikt, och inom hur många timmar den första leveransen av nödvatten är möjlig att genomföra under olika förhållanden.

Egen nödvattenutrustning: Med egen utrustning kan nödvattenförsörjningen snabbare påbörjas och konsekvenserna för de målgrupper och verksamheter som är mest känsliga för avbrott i dricksvattenförsörjningen minskas. Egen utrustning är också en planeringsförutsättning vid omfattande dricksvattenstörningar eller krig och krigsfara då möjligheterna att få tillgång till externa resurser minskar och den egna utrustningen sannolikt är den enda tillgängliga. VA-enheten har idag tillgång till viss nödvattenutrustning som kan användas vid olika dricksvattenstörningar.

Extern hjälp: Vid en större dricksvattenkris som påverkar många och riskerar liv och hälsa finns möjligheten att be om hjälp, men det kan inte förutsättas att hjälpen alltid går att få.

Kommunen har liksom grannkommunerna i Sjuhärad möjlighet att hjälpa varandra vid större dricksvattenstörningar.

Vid en större dricksvattenkris eller katastrof kan hjälp avropas från den **nationella vattenkatastrofgruppen VAKA**. VAKA har utöver visst material även ett brett nätverk med experter som kan bistå med rådgivning, expertstöd och coaching.

Logistiken vid nödvattenförsörjning ser olika ut beroende på vilken utrustning och vilka resurser och transportmedel som bedöms vara ändamålsenliga i varje unik kris. Små nödvattentankar är lätta att flytta med släpkärra. För att flytta den stora nödvattentanken krävs lastbil. I ett skarpt läge då externa resurser används, t.ex. från VAKA, anpassas logistiken för detta.

Privata hushåll förses med nödvatten från utställda tankar eller från tappställen. Nödvattentankarna fylls på kontinuerligt så länge behov och resurser finns. Vid långvariga kriser kan flera tankar behöva ställas upp. Endast kommunala verksamheter vars fastigheter förberetts för nödvattenintag kan få nödvatten distribuerat från vattentank direkt in till fastigheten.

Bilagor

Bilaga 1 Generella uppskattningar för vattenförbrukning enligt livsmedelsverket beräkningar. (öppen information)

De generella uppskattningarna är sammanställda med information från offentliga källor som kommunen har använt för att estimerat behovet av nödvattenvolymer för individer och samhällsviktiga verksamheter. Sammanställningen innehåller även exempel på djurs normala dricksvattenbehov. Bilagan är publik och kan användas vid nödvattenplanering.

Bilaga 2 Prioriteringsklasser och verksamheter samt beräkningar av nödvattenvolymer (sekretessbelagd enligt Offentlighets- och sekretesslag (OSL) 18 kap 13 §)

Innehåller prioriteringsklasser och verksamheter för nödvatten samt beräkningar av nödvattenvolymer för kommunens invånare och samhällsviktiga verksamheter.